

**ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЗВІТ
КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСНА
БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ ІМ. ДНІПРОВОЇ ЧАЙКИ»
ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
ПРО РОБОТУ В 2021 РОЦІ**

Робота бібліотеки у звітному році значною мірою зазнавала впливу карантинних обмежень, пов'язаних із триваючою пандемією захворювання, спричиненого вірусом SARS-CoV-2, що позначилось певною мірою і на досягнутих показниках, які, проте, відповідають встановленим нормативам для бібліотек з відповідною групою по оплаті праці. Важливими щоденними завданнями були забезпечення дистанціювання користувачів, обмеження часу їх перебування в бібліотеці та скорочення контактів; розподіл груп відвідувачів (класи, вихованці таборів відпочинку і т.п.) на підгрупи, розосередження їх по різних структурних підрозділах та залах бібліотеки, обмеження доступу супроводжуючих дорослих (згідно з чинними правилами адаптивного карантину); організація додаткових санітарно-гігієнічних заходів.

Колективом бібліотеки були докладені значні зусилля, спрямовані на розгортання дистанційних послуг, започаткованих у попередньому році: заняття клубів онлайн, творчі майстер-класи у відеоформаті, медіаосвітні тренінги на Google Meet, святкові заходи та церемонії нагородження переможців конкурсів і турнірів онлайн тощо – для дітей; семінари, тренінги, професійні навчальні програми із використанням застосунку Zoom – для бібліотечних працівників області. Активізувалась комунікація з користувачами у соціальних мережах (Facebook, Instagram та ін.), збагатилась колекція відеопроєктів бібліотеки, спрямованих насамперед на промоцію творчості сучасних українських письменників та письменників рідного краю – відкритий доступ для всіх зацікавлених користувачів забезпечено шляхом опублікування відео на каналах бібліотеки в YouTube.

Протягом 2021 року колектив бібліотеки імені Дніпрової Чайки напружено працював над реалізацією проєктів, спрямованих на національно-патріотичне виховання читачів-дітей, формування у них любові до рідного краю; підтримку дитячого читання та дитячої творчості; розвитку і розширення партнерської взаємодії в інтересах дитини, вишукуючи можливості переведення цієї діяльності у дистанційні та гібридні формати, розвиваючи використання новітніх 3D та VR-технологій. Бібліотека активно співпрацювала в організації соціокультурних, пізнавальних, дозвіллевих заходів із закладами загальної середньої освіти міста та області, дошкільними закладами, оздоровчими таборами «Юнга», «Сонечко», «ДЮКМІР», «Джуманджі» та ін.

Знаковою подією 2021 року для колективу Херсонської обласної бібліотеки для дітей стала перемога у Всеукраїнському огляді-конкурсі обласних бібліотек для дітей – дипломом Міністерства культури та інформаційної політики і Української асоціації працівників бібліотек для дітей і кубком переможця відзначено проєкт бібліотеки «Використання VR-технологій для промоції бібліотеки та читання».

У 2021 році бібліотека забезпечила результативну участь своїх користувачів та читачів дитячих бібліотек області у всеукраїнських конкурсах дитячої літературної та художньої творчості, а саме:

- Всеукраїнський онлайн-конкурс дитячого малюнка «Я і мої права», до 25-річчя Конституції України (91 учасник із Херсонської області);
- Всеукраїнський конкурс дитячої творчості «Незалежна і єдина – моя Україна», до 30-річчя Незалежності України (81 творча робота-фіналіст обласного етапу; перемога у всеукраїнському етапі в номінації «Вишивка»);
- Всеукраїнський конкурс дитячого екомалюнка «Книга і діти, екологія і світ» (52 творчі роботи-фіналісти обласного етапу конкурсу);
- «Творчі канікули» (4 твори учасників-херсонців опубліковані у збірці конкурсу 2021 року).

Онлайн-формат проведення дозволив бібліотеці також організувати обласний етап щорічного всеукраїнського читацького конкурсу «Лідер читання», із широким залученням цільової групи дітей – учнів 6-7 класів.

На відзначення 160-річчя від дня народження Людмили Олексіївни Василевської-Березіної (Дніпрової Чайки) 1 листопада 2021р. Херсонська обласна бібліотека для дітей ім. Дніпрової Чайки організувала круглий стіл «Шануймо свої самоцвіти». Учасниками заходу стали науковці, керівники та спеціалісти закладів освіти й культури, письменники із Херсона, Києва, Миколаєва, студенти Херсонського державного університету та Миколаївського філіалу Київського Національного університету культури і мистецтв. Захід відбувся у гібридному форматі і об'єднав близько 90 поціновувачів творчості ювілярки. Відеозбірка виступів учасників круглого столу опублікована на каналі бібліотеки в YouTube: <https://youtu.be/QteKhCTh-eM>.

У форматі онлайн в 2021 бібліотекою були проведені також фінальний гала-концерт та церемонія нагородження лауреатів VII обласного фестивалю виконавської майстерності «Поетичний камертон Ліни Костенко: патріотичні лейтмотиви» <https://www.library.kherson.ua/lw/2021/04/poetychnyj-kamerton-2021-laureaty/> (засновники – Департамент реалізації гуманітарної політики та управління освіти і науки Херсонської ОДА); VIII щорічний відкритий літературний конкурс творів у жанрі фантастики та фентезі «ФантФест» - традиційно, за участі юних письменників з усієї України <https://www.library.kherson.ua/lw/2021/04/ff2021-winners/>; щорічний обласний форум бібліотечних волонтерських бригад «KsVolonterFest-2021» - як підсумковий захід четвертого року реалізації довгострокової міжвідомчої обласної акції на підтримку дитячого читання «Мрій! Читай! Досягай!» <https://cutt.ly/tIAhJU4>; VI обласний інтелектуальний турнір «Ігри патріотів Херсонщини», під час обласного фіналу якого у прямому ефірі відбувалися онлайн-змагання за п'ятьма категоріями, що охоплюють всі аспекти буття нашого краю, відповідно до тематики краєзнавчих ігор, розроблених колективом Херсонської обласної бібліотеки для дітей імені Дніпрової Чайки - <https://library.kherson.ua/fest/2021/11/19/819/>. Святкова церемонія нагородження переможців турніру була проведена 19 листопада, у переддень Всесвітнього дня дитини та Дня Гідності і Свободи.

У 2021 році бібліотека організувала також фінальний захід та нагородження переможців IV відкритого конкурсу «Один раз на все життя» (на кращий творчий проект, присвячений сімейним цінностям), зніційованого відділом з питань сім'ї Херсонської єпархії УПЦ та проведеного у партнерстві з управлінням освіти Херсонської міської ради. Захід було проведено на відкритому майданчику, у Покровському сквері, що дозволило забезпечити належний рівень дистанціювання багаточисельних учасників <https://www.library.kherson.ua/lw/2021/09/1-raz-na-vse->

[zhittia-2021-18-09/](#). Були підбиті підсумки міського конкурсу творчих проєктів «Book games, або Ігри для начитаних і просунутих» (2020-2021, III етап конкурсу «Читацькі перегони» - спільного проєкту обласної бібліотеки для дітей ім. Дніпрової Чайки та управління освіти Херсонської міської ради).

Колектив бібліотеки ім. Дніпрової Чайки виступив у ролі організатора та основної локації VI Південного фестивалю книги і читання «Книжковий Миколай» (у форматі офлайн та онлайн), зокрема зустрічей із сучасними українськими письменниками та херсонськими авторами: Любов Відута, Любов Долик, Анатолій Шкарін, Альона Мовчан, Юлія Чернієнко, Сергій Осипенко, Ірина Ужеловська, Галина Бокшань, Степан Манукян, Олена Маляренко та Валентина Нетребич. Всі зустрічі транслювались на сторінці бібліотеки, анонсувались на сторінці фестивалю у Facebook (сумарна віддалена аудиторія події склала понад 4 тис.).

Попри складні умови роботи в умовах карантинних обмежень, у звітному році не знижувало свою активність клубне життя бібліотеки. Працювали театр-студія «Чеширський кіт» і студія творчого самовираження «Мій світ», літературна студія «Контур», читацький клуб «БібліоК@фе», клубні об'єднання для наймолодших - «Пізнайко» та «Читай-компанія мандрує», клуб кодування «CodeClub.Ks», англійські та німецькі мовні клуби. Частково їхня робота була переведена у онлайнний та заочний формат, а у випадку клубу кодування та творчих занять клубу «Пізнайко» - також і у відеоформат. Відеозаписи онлайн-занять з основ програмування, 3D-моделювання публікувались на YouTube-каналі Інтернет-центру <https://www.youtube.com/channel/UCKLZlgacMdsfs0Ijr290w2w>, а майстер-класи з виготовлення поробок за моделями, опублікованими на сторінках дитячих журналів, - на неофіційному відеоканалі бібліотеки <https://www.youtube.com/channel/UCKLZlgacMdsfs0Ijr290w2w>. Так само у відеоформаті відбулась прем'єра вистави театральної студії «Казкові пригоди до Дня Святого Миколая» <https://youtu.be/6Qi6maRmBa4>.

Команда волонтерів бібліотеки взяла участь у культурно-соціальному дитячому талант-шоу «Розумахи, до справи!» (проєкт херсонського телеканалу «ВТВ плюс», за підтримки Українського культурного фонду) та вийшли до півфіналу із проєктом «На хвилі з Дніпровою Чайкою» (<https://www.facebook.com/groups/2672255676336947/posts/3058833277679183>)

Бібліотека організувала і провела протягом 2021 року сумарно понад 2 тис. тематичних заходів, - від клубних зустрічей та групових активностей для невеликої за кількістю учасників аудиторії до масштабних акцій з нагоди знаменних дат, літературних ювілеїв, державних свят. Так, на відзначення 30-річчя Незалежності України в бібліотеці було організовано комплекс заходів, найбільш яскравими з яких стали читацьке талант-шоу «Незалежній і єдиній - 30 років Україні!» (<https://www.library.kherson.ua/lw/2021/08/readers-talent-show/>), проєкт-конкурс «Патріотичний 3D-скульптинг» та відеолітопис «30 років - 30 кроків» (<https://youtu.be/u8kkqwMym7Y>).

Були проведені у нових форматах заходи щорічних Всеукраїнського тижня дитячого читання (березень-квітень), Програми літніх читань «Канікули з книгою» (червень-серпень), обласного Відкритого уроку читання (до Всеукраїнського дня бібліотек), а також національних акцій, ініційованих у 2021 році Українським інститутом книги: #читай_досягай (створені промоційні відео, наприклад <https://youtu.be/OKZMGsAod1Q>), Національний тиждень читання. Так, у рамках останнього молодший відділ запропонував своїм користувачам взяти участь у

програмі «Кольорове читання» (сім днів – сім кольорів, що домінують у оформленні палітурок книжок сучасних українських письменників, які саме в день «свого кольору» пропонувались до читання дітям-користувачам бібліотеки).

Прикладом активного залучення бібліотеки до культурних ініціатив, що реалізувались на Херсонщині у 2021 році, може бути участь у програмі фестивалю «З країни в Україну», що реалізується однойменною фундацією на Сході та Півдні України <https://suspilne.media/153962-u-hersoni-vidbuvsja-festival-z-kraini-v-ukrainu/>.

Важливим чинником ефективної інноваційної діяльності у 2021 році стала успішна грантова діяльність. Колектив бібліотеки виграв та реалізував на партнерських засадах грант міжнародної ініціативи «Meet and Code» (фінансується корпорацією SAP та Федеральним міністерством внутрішніх справ Німеччини) – на реалізацію проекту «Екологічна гра «Сортування рятує планету», основним завданням якого було навчання дітей основам кодування на прикладі розробки у програмному середовищі Scratch гри екологічної тематики.

Грант Академії української преси дозволив організувати і провести у всеукраїнському масштабі баркемп «BiblioCooking від медіа-шефів» – тренінгову програму для працівників бібліотек, що обслуговують дітей, а також для фахівців галузі освіти. Баркемп відбувся 9-10 вересня 2021р. у гібридному форматі, тож його аудиторія налічувала понад 170 учасників – представників бібліотек із 16 областей України; бібліотекарі й педагоги із Херсонської та Миколаївської областей брали участь у навчанні офлайн, безпосередньо в бібліотеці ім. Дніпрової Чайки. Захід відбувся за участі експертів – Тетяни Іванової, медіаексперта, медіа та бізнес-тренера, доктора педагогічних наук, професора, та Ірини Жорової, проректора з наукової роботи Херсонської академії неперервної освіти, доктора педагогічних наук, професора. Тренінги та авторські вправи з медіаграмотності провели також сертифіковані медіатренери, провідні фахівці бібліотеки імені Дніпрової Чайки Ірина Ковач, завідувач Медіа-центру та Ірина Срібна, завідувач відділу бібліотечного прогнозування та інновацій. За матеріалами баркемпу підготовлено електронне видання – збірник «Ексклюзивні рецепти “бібліотечної медіакухні” в часи інфодемії». (<https://www.library.kherson.ua/lw/2021/09/media-literacy-barcamp/>, <https://www.library.kherson.ua/lw/2021/09/media-literacy-barcamp-2/>).

Ірина Ковач та Ірина Срібна, а також Альона Ліпкіна – головний бібліотекар ВО 1-4 класів, брали участь як тренери, викладачі в роботі Зимової та Літньої школи з медіаосвіти та медіаграмотності для педагогів і методистів галузі освіти, організованих Міністерством освіти України спільно з Академією української преси (розділ 7.1).

Медіаосвітній вплив бібліотеки, звичайно ж, був спрямований не тільки на професійну аудиторію колег та педагогічних працівників, а й охоплював користувачів-дітей. Активно розвивався проєкт читацького розвитку та початкової медіаграмотності дітей дошкільного віку «Бібліомалюта» - <https://www.library.kherson.ua/lw/tag/бібліомалюта/> . Розроблені Іриною Ковач для його маленьких учасників вправи після апробації їх на практиці були запропоновані для опублікування і включені до навчально-методичного посібника «45 ідей як викладати медіаграмотність дітям 3–4 років» (К., 2021) - <https://www.aup.com.ua/45-idey-yak-vikladati-mediagramotnist-d/> .

Авторський курс медіаграмотності для підлітків, розроблений Іриною Срібною, було апробовано в 2020-2021 навчальному році у онлайн-форматі

під час занять «Школи медіаграмотності», першими випускниками якої стали учні Часовоярського ЗЗСО №17 Донецької області. В 2022 році запланована мультиплікація цього досвіду – із залученням до навчання медіаграмотності учнів закладів загальної середньої освіти Херсонської області.

Як обласний методичний центр для бібліотек, що обслуговують дітей, ХОБД ім. Дніпрової Чайки традиційно значні зусилля в 2021 році спрямовувала на організацію системи підвищення кваліфікації бібліотечних працівників, впровадження інноваційних методик та технологій бібліотечного обслуговування дітей.

За ініціативи та з підтримкою Херсонської обласної ради у вересні-жовтні 2021 року бібліотекою було реалізовано навчально-тренінгову програму «Школа грантового менеджменту» для 46 працівників публічних бібліотек та фахівців, що працюють у центрах культурних послуг територіальних громад Херсонщини. До проведення навчання були залучені кваліфіковані тренери, що мають значну власну історію успіху в реалізації грантових проєктів; запрошені бібліотечні працівники-практики, які поділились власним досвідом участі у грантових конкурсах. За підсумками навчання його учасники отримали сертифікати, а кращий із розроблених в ході навчання проєктів – пропозицію консультативної підтримки організаторів навчання для підготовки проєкту до участі в конкурсних грантових програмах.

Як ініціатор та засновник Міжрегіонального ярмарку інноваційних ідей «БібліоКре@тив», Херсонська обласна бібліотека для дітей брала активну участь у підготовці та проведенні цього авторитетного професійного заходу, у 2021 році вимушено проведеного у онлайн-форматі, зокрема організувала обласний конкурс інноваційних ідей на право участі в 11-му Ярмарку, підготовку звітних і презентаційних матеріалів, презентацію досвіду, а також, як координатор веб-платформи Ярмарку, забезпечила публікацію всіх його матеріалів.

Були підбиті підсумки та відзначені переможці VI обласного конкурсу на кращий правовий захід «Правові орієнтири» (2020-2021рр., організатори - Департамент реалізації гуманітарної політики, управління освіти і науки та служба у справах дітей Херсонської обласної державної адміністрації і Херсонська обласна бібліотека для дітей імені Дніпрової Чайки).

Протягом 2021 року бібліотека організувала і провела низку професійних заходів у форматах офлайн та онлайн (переважно з використанням застосунку Zoom), спрямованих на підвищення кваліфікації фахівців, що працюють з дітьми, серед них: дистанційний обласний семінар «Бібліотека – дітям: новий формат, нові ідеї, нова якість» (02.02.2021); обласний науково-практичний онлайн-семінар «Інноваційні форми роботи шкільної бібліотеки: медіаінформаційна грамотність та мультимедійні технології» (18.03.2021, у партнерстві з Херсонською академією неперервної освіти); обласні тренінг-зоомінари для працівників дитячих бібліотек «Онлайн-інструменти для організації дистанційної роботи дитячих бібліотек» (09.02.2021, 17.02.2021); навчально-тренінгові програми для бібліотечних працівників - учасників обласних курсів підвищення кваліфікації (10.03.2021, 14-15.04.2021, 26.10.2021, 10.11.2021 та 30.11.2021, у партнерстві з Херсонською академією неперервної освіти); обласні дистанційні методичні години для працівників спеціалізованих бібліотек для дітей та структур з обслуговування дітей публічних бібліотек «Всеукраїнський тиждень дитячого читання 2021» (18.02.2021) та «Бібліотеки – дітям: актуальні тренди, завдання і плани на 2022

рік»; семінар та 8 тренінгів медіаосвітньої тематики для працівників шкільних бібліотек м. Херсона.

Продовжувалась активна співпраця з КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» ХОР, налагоджена взаємодія зі створеною на базі методичного кабінету при управлінні освіти Херсонської міської ради комунальною установою «Херсонський міський центр професійного розвитку педагогічних працівників» Херсонської міської ради щодо підвищення кваліфікації учителів міста та області: практикувались інформаційні програми для учасників курсового навчання, фахівці бібліотеки ім. Дніпрової Чайки долучались до навчально-методичних заходів, організованих для різних категорій педагогічних працівників, насамперед – для вчителів Нової української школи. Наприклад, 03.11.2021р. фахівці бібліотеки провели тренінг «Онлайн інструменти як ефективний засіб організації сучасного освітнього медіапростору» для учасників програми «Методичні студії для молодих вчителів початкової школи» (онлайн); взяли участь у міському круглому столі «Знатні люди нашого краю», проведеному на базі Херсонської ЗОШ І-ІІІ ст.№57 в рамках Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек (були презентовані колегам буклет «Знай наших!» та краєзнавчий інформаційно-пошуковий онлайн-урок «Перлини Херсонщини»).

В 2021 році книгозбірня надала суттєву допомогу публічним бібліотекам області щодо поповнення фондів сучасними українськими книгами для дітей, а також настільними іграми (власними виданнями бібліотеки): із обмінно-резервного фонду бібліотеки ім. Дніпрової Чайки до 108 бібліотек із 18 об'єднаних територіальних громад було передано 11253 прим., в т. ч. 216 настільних ігор. Добірку книг із обмінно-резервного фонду бібліотеки було передано також до Голопристанського геріатричного пансіонату.

Професійне навчання колективу бібліотеки ім. Дніпрової Чайки у звітному році концентрувалось на опануванні та запровадженні цифрових технологій, цифрових послуг (складання цифrogram, навчання на платформа «Дія. Цифрова освіта»), майстерності у промоційній діяльності, зокрема просування бібліотечних ресурсів та послуг у соціальних мережах («Школа бібліотечного блогера») (розділ VIII).

Як платформи для широкої онлайн-комунікації бібліотеки з користувачами та колегами, особливо актуальної в 2021 році, бібліотека успішно використовувала свої представництва у соціальних мережах – Facebook, Instagram; продовжувалась робота з блогами окремих програм, клубів, структурних підрозділів, колективними веб-платформами окремих акцій та проєктів (більш детально – у розділі VI).

Фахівці бібліотеки також активно використовували можливості дистанційної участі у різноманітних фахових заходах, тренінгових програмах для вдосконалення свого професійного рівня (розділи VII та VIII).

У звітному році були завершені ремонтні роботи сходової клітини центрального входу (з II на III поверх будівлі бібліотеки). Разом з тим, назріла необхідність проведення реконструкції ганку бібліотеки, зокрема пандусу.

Зростає технічна зношеність парку комп'ютерної техніки, яка забезпечує виконання основних технологічних операцій бібліотечного обслуговування. Не були виконані, з причини відсутності відповідного фінансування, необхідні капітальні ремонтні роботи в книгосховищі бібліотеки.

Проблемним залишається і питання фінансового забезпечення поповнення бібліотечного фонду, що позначається як на повноті книжкового репертуару, так і на можливості оперативного задоволення читацьких запитів – внаслідок надходження літератури, що користується активним попитом, у вкрай обмеженій кількості примірників (1-2).

Над подоланням означених проблем, підвищенням рівня бібліотечно-інформаційних та сервісних послуг, комфортності роботи юних користувачів у бібліотеці колектив планує працювати у наступному році.

На жаль, у 2021 році продовжувалось скорочення мережі спеціалізованих бібліотек для дітей області. У процесі створення центрів культури і дозвілля були ліквідовані Горностаївська селищна бібліотека для дітей КУ «Горностаївська селищна центральна бібліотека» (за рішенням VI сесії Горностаївської селищної ради від 24.02.2021р. №225) та Олешківська районна бібліотека для дітей КЗ «Олешківська центральна районна бібліотека» (рішення X сесії Олешківської міської ради VIII скликання від 26.03.2021р. №212); у процесі припинення перебуває також філія «Нижньосірогоська бібліотека для дітей» КЗ «Нижньосірогоська центральна бібліотека» (рішення VI сесії Нижньосірогоської селищної ради VIII скликання від 25.03.2021р. №243). Ліквідовано також КЗ «Великопетиська селищна дитяча бібліотека» (рішення VI сесії Великопетиської селищної ради VIII скликання від 30.03.2021р. №226) – «з метою оптимізації функціонування мережі закладів та установ у галузі культури...». При цьому у структурі КЗ «Великопетиська центральна бібліотека імені О.М.Семашка», введеної в дію з 01 червня 2021 року, не передбачене існування будь-якої спеціалізованої структури з обслуговування дітей.

Зважаючи на ці обставини, бібліотека імені Дніпрової Чайки спрямовувала у звітному році зусилля на розширення свого методичного впливу на публічні бібліотеки області, які працюють з дитячою читацькою аудиторією, залучення їх до активної участі у всіх обласних проєктах, конкурсних та фестивальных програмах, організованих у області з метою стимулювання дитячого читання, а також до участі працівників цих бібліотек у заходах неформального фахового навчання (семінарах, тренінгах тощо).